

**Stichting HIER Klimaatbureau
te Utrecht**

Samenvatting van de jaarrekening en bestuursverslag 2017

BESTUURSVERSLAG 2017

Het HIER klimaatbureau heeft de ambitie om burgers en bedrijven te betrekken bij een effectieve aanpak van het klimaatprobleem. Daarbij richten we ons op wonen zonder aardgas, de verduurzaming van de gebouwde omgeving en klimaatneutrale bedrijven en organisaties.

HIER verwarmt

Het consumententeam heeft het thema wonen zonder aardgas vanaf 2016 centraal gesteld en op dit thema een laagdrempelige bewonersbenadering ontwikkeld.

We zien een groeiend aantal bezoekers op hier.nu, een groeiend bereik via Facebook, Twitter en Instagram en 100.000 unieke bezoekers op de nieuwe site hierverwarmt.nl, die mede dankzij onze bedrijvencoalitie tot stand is gekomen. Deze site geeft niet alleen informatie over de belangrijkste alternatieven, maar laat ook de wijken, buurten en woningen in Nederland zien die al van het gas af zijn en de ervaringen van bewoners hiermee. Bovendien geeft deze site informatie over de activiteiten van gemeenten.

Dit jaar is voor de tiende en laatste keer in samenwerking met Buurkracht het Klimaatstraatfeest georganiseerd. Op basis van de ervaringen met deze laagdrempelige bewonerscampagne is besloten een game te ontwikkelen, gericht op wijkbewoners met als doel hen te stimuleren om zich samen te richten op wonen zonder aardgas in de eigen wijk.

We hebben vier bijeenkomsten georganiseerd voor onze bedrijvencoalitie, onder andere over de hybride warmtepompen en de rol van gas in de warmtetransitie.

In 2017 is ook de samenwerking met een snel groeiend aantal gemeenten tot stand gekomen. We hebben twee succesvolle kennisbijeenkomsten georganiseerd, bijgedragen aan de eerste bewonersavonden in wijken die van het gas af gaan, een uitvoerige inhoudelijke reactie gepubliceerd op het concept transitiepad lage temperatuur warmte en diverse andere inhoudelijke bijdragen geleverd. We maken ook de belangrijkste nieuwsbrief voor professionals over de warmtetransitie (eind 2017 500 abonnees) en een nieuwsbrief voor bewoners (eind 2017 1.200 abonnees). We hebben kortom grote stappen gezet op een onderwerp dat inmiddels breed wordt gezien als een van de speerpunten van de energietransitie.

HIER opgewekt

HIER opgewekt vindt brede waardering dankzij onder andere de Lokale Energie Monitor. Deze laat zien dat het aantal energicoöperaties is in 2017 verder is gestegen naar 392 (60 meer dan vorig jaar). Hiermee is in 230 van de 380 Nederlandse gemeente een coöperatie actief. Minstens 70% van de energicoöperaties houdt zich bezig met energiebesparing en een groeiend aantal met de wijkgerichte aanpak rond wonen zonder aardgas.

De kennisontwikkeling was met name gericht op zonneparken, de wet financieel toezicht, samenwerking met gemeenten, verjonging, de professionalisering van de energiebesparingsaanpak en warmtenetten.

De website wordt jaarlijks door 60.000 bezoekers bekeken en is een kernactiviteit van HIER opgewekt. Alle bovenstaande thema's komen ook in de kennisdossiers online aan bod. De helpdesk wordt ongeveer 500 keer per jaar geconsulteerd.

Om de zichtbaarheid van de beweging te vergroten zijn in 2017 in co-creatie vijf verhalen ontwikkeld die bruikbaar zijn voor alle energie coöperaties.

Het evenement HIER opgewekt was opnieuw een groot succes, met bijna 1.000 bezoekers. We hebben bijeenkomsten georganiseerd over coöperatieontwikkeling en de rol van energicoöperaties in de warmtetransitie. We hebben een serie trainingen verzorgd over de Postcoderoosregeling, een aantal specifieke knelpunten aangepakt (ACM, energiebedrijven) en de belangrijkste informatie aangedragen bij de evaluatie van deze regeling. Ook hebben we samen met ODE decentraal de

Deense aanpak gericht op het coöperatief beheer van warmtenetten op de maatschappelijke agenda gezet.

Steeds meer energie coöperaties organiseren zich in samenwerkingsverbanden en – soms door de provincie gesteunde – ondersteuningsorganisaties. Daar vindt ook kennisontwikkeling en kennisdeling plaats. In 2017 is daarom een structureel overleg met deze regionale partijen gestart.

SKAO

De CO₂-Prestatieladder ontwikkelt zich door. Het aantal certificaten is in 2017 gegroeid tot ruim 850. In totaal gaat het om zo'n 3.000 bedrijven. Zo'n 75 opdrachtgevers zetten de ladder in bij aanbestedingen. De waardering voor de CO₂-Prestatieladder als het beste CO₂-managementsysteem voor bedrijven en organisaties neemt toe. We zijn gegroeid van een schemabeheerder naar een kennisplatform, dat veel informatie biedt over de concrete maatregelen die bedrijven en organisaties nemen. We hebben een magazine gepubliceerd dat een goed beeld geeft van de vele concrete maatregelen die dankzij de ladder worden genomen.

Dankzij de maatregelenlijst hebben we een groeiend inzicht in wat bedrijven daadwerkelijk doen. Het lange-termijn perspectief van klimaatneutraliteit krijgt handen en voeten. Samen met de TU Delft zijn we een onderzoek gestart naar een klimaatneutrale GWW. De nadruk ligt daarbij in eerste instantie op transitiepaden voor brandstof, cement, asfalt en staal.

In het kader van het streven naar meer onderscheidend vermogen op projecten is gekozen voor een veel nauwere samenwerking met DuboCalc. Dit instrument kan de basis vormen voor meetlatten op projecten, waar aanvullend gunningvoordeel kan worden gegeven.

We zijn gestart met de certificering van overheidsorganisaties. Het ministerie van IenW en de gemeente Renkum hebben in 2017 een laddercertificaat gekregen en dragen dit actief uit, onder andere via het Gelders Energieakkoord.

We hebben onderzoek gedaan naar de effectiviteit van de eisen 4D en 5D gericht op innovatie en kennisdeling. De belangrijkste conclusie is dat deze eisen daadwerkelijk bijdragen aan deze doelen, al is verbetering mogelijk. Ook is een Masteronderzoek gestart naar de mogelijkheden van de ladder om bij te dragen aan de circulaire economie.

In 2017 is een belangrijke stap gezet in de verdere professionalisering van de website. Alle informatie van SKAO, bedrijven en certificaten zijn geïntegreerd in één website. Deze professionalisering is de belangrijkste reden dat de omvang van het SKAO-team de afgelopen zeven jaar ondanks een vertlenvoudiging van het aantal certificaten slechts zeer beperkt is gegroeid.

De politieke discussie over de relatie tussen het bestaande overheidsbeleid (Wet Milieubeheer, EED-richtlijn, Meerjarenafspraken) en ladder begint serieus te lopen. Een belangrijk resultaat is dat de ladder als alternatief is geaccepteerd voor de invulling van de energie-audit van de EED. Bedrijven met een Laddercertificaat op niveau 3 voldoen daarmee automatisch aan de eisen die gesteld worden vanuit de EED. Ditzelfde kan gaan gelden voor bedrijven die maatregelen moeten nemen in het kader van de Wet Milieubeheer, waar nu grote (capaciteits-)problemen zijn bij de handhaving door gemeenten en mogelijk op termijn als alternatief voor de MJA's.

In 2017 is samen met stichting Stimular een training opgezet voor adviseurs van de ladder.

We hebben belangrijke stappen gezet richting internationalisering. Naar verwachting starten Belgische opdrachtgevers in 2018 met de inzet van de ladder. In Australië loopt een onderzoek. Een grote INTERREG NW aanvraag met RWS is in de maak.

Ambities

Om een echt relevante bijdrage te kunnen leveren aan de energietransitie en onze financiering ook meer structureel te maken zijn in 2017 belangrijke stappen gezet die er toe moeten leiden dat onze drie programma's erkenning krijgen binnen de energietransitie. Daarvoor hebben we in 2017 mede op basis van gesprekken met onze belangrijkste partners de volgende ambities geformuleerd:

- HIER verwarmt wordt erkend als hét landelijke aanspreekpunt voor bewoners over de warmtetransitie en als het onderdeel bewonerscommunicatie van het kennisplatform warmtetransitie;
- HIER opgewekt wordt erkend als het landelijk kennisplatform voor energiecoöperaties en andere lokale energie initiatieven op het gebied van zon, wind, energiebesparing en wonen zonder aardgas
- De CO₂-Prestatieladder wordt erkend als het belangrijkste CO₂-managementsysteem voor bedrijven en (overheids)organisaties.

Corporate communicatie

De eerste Climate Comedy Night was een groot succes: een uitverkochte zaal in de Stadsschouwburg van Utrecht (850 zitplaatsen), de aanwezigen (van zeer uiteenlopende achtergrond) waren zeer enthousiast en het eerste verzoek om een tour te organiseren is al gedaan. Met dit evenement heeft HIER een moment in het jaar gecreëerd waarop we even lachen om het klimaat, onszelf en het probleem bespiegelen en daarna weer vol goede moed verder gaan. De uitreiking van de erepenning aan Minister Kamp heeft ons landelijke publiciteit gegeven bij WNL. Radio 1 en 2 hebben aandacht geschonken aan het evenement

In het vorige werkplan gaven we aan een actievere rol te willen spelen in het maatschappelijk debat. Het afgelopen jaar hebben we ons daarbij geconcentreerd op onderwerpen die dicht bij de drie werkterreinen liggen. We hebben daarbij meer gekozen voor gesprekken met relevante partijen dan voor het publieke debat. Onze inbreng sluit daarbij aan bij de rol die we willen spelen.

We combineren deze aanpak met een bredere netwerkbenadering die tot doel heeft ons beter te positioneren als 'de organisatie die erin slaagt burgers en bedrijven bij de energietransitie te betrekken' bij de belangrijkste partijen van de energietransitie, met name de belangrijkste ministeries, gemeenten en de verschillende infrastructuurbedrijven.

Ontwikkeling organisatie

We hebben begin 2017 besloten een deel van de bovenverdieping erbij te huren. Dit heeft tot een grote verbetering van ruimtelijke druk en veel rust en werkplezier opgeleverd. Ook de werkdruk is hierdoor enigszins afgenomen, al blijft deze bij vlagen hoog. In aanvulling op het loongebouw is in 2017 een huishoudelijk reglement opgesteld. Het aantal ziektegevallen is teruggedrongen. De komst van een business developer heeft niet gebracht wat we ervan hoopten, daarom is nu voor een andere strategie gekozen gericht op het versterken van onze strategie richting gemeenten.

Omdat we in toenemende mate samenwerken met gemeenten, infrastructuurbedrijven, de landelijke overheid en het bedrijfsleven zijn we in 2017 gestart met de professionalisering van ons relatiebeheer. De nadruk ligt daarbij in eerste instantie bij gemeenten, omdat alle drie teams daar nauw mee samenwerken.

Sible is in november 65 jaar geworden en gaat zijn laatste jaar in als directeur. De eerste stappen voor zijn vervanging zijn gezet.

Financiën

De bestemmingsreserve programmering is in 2017 van € 383.530 gestegen naar € 408.965. De inkomsten bestaan voor ongeveer de helft uit inkomsten uit SKAO en HIER Opgewekt. Eind 2017 heeft DOEN € 110.000 toegezegd voor 2018 en € 65.000 voor 2019. HIER opgewekt is momenteel in een constructief gesprek met de ministeries van EZK en BZK over de financiering voor 2018.

Stichting HIER Klimaatbureau te Utrecht

BALANS PER 31 DECEMBER 2017

(na voorstel resultaatbestemming)

Activa	<i>31 december 2017</i>	<i>31 december 2016</i>
(in euro's)		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	18.352	21.125
Vlottende activa		
Vorderingen	66.011	39.144
Effecten	363.546	381.887
Liquide middelen	777.168	726.091
Totaal activa	<u>1.225.077</u>	<u>1.168.247</u>
Passiva		
Vastgelegd vermogen	758.965	733.530
Schulden op korte termijn	466.112	434.717
Totaal passiva	<u>1.225.077</u>	<u>1.168.247</u>

Stichting HIER Klimaatbureau te Utrecht

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2016

	<i>Begroting</i> 2017	<i>Werkelijk</i> 2017	<i>Werkelijk</i> 2016
(in euro's)			
Baten			
Aandeel acties derden	692.130	362.534	245.799
Subsidies Overheden	203.388	72.708	57.334
Overige bijdragen en verkopen	979.650	1.081.472	1.033.697
Financiële baten en lasten	11.700	-16.284	14.182
Totaal Baten	<u>1.886.868</u>	<u>1.500.430</u>	<u>1.351.012</u>
Lasten			
Lasten uit hoofde van de doelstelling	824.760	375.302	452.698
Kosten eigen organisatie	1.134.450	1.064.893	1.029.998
Totaal kosten	<u>1.959.210</u>	<u>1.440.195</u>	<u>1.482.696</u>
Resultaat voor vennootschapsbelasting	-72.342	60.235	-131.684
Vennootschapsbelasting	0	-34.800	0
Resultaat	<u><u>-72.342</u></u>	<u><u>25.435</u></u>	<u><u>-131.684</u></u>
Bestemming resultaat			
Toevoeging (+) / Onttrekking (-) aan bestemmingsreserve programma		<u><u>25.435</u></u>	<u><u>-131.684</u></u>

Stichting HIER Klimaatbureau te Utrecht

Toelichting op de balans per 31 december 2017

Activa

Vaste activa

Materiële vaste activa

	31-12-2017	31-12-2016
<i>(in euro's)</i>		
Aanschafwaarde	46.863	41.658
Afschrijvingen	<u>-28.511</u>	<u>-20.533</u>
Boekwaarde	<u>18.352</u>	<u>21.125</u>

Vlottende activa

Vorderingen

Debiteuren	10.512	26.460
Overige vorderingen en vooruitbetaalde kosten	<u>55.499</u>	<u>12.045</u>
	<u>66.011</u>	<u>38.505</u>

Liquide middelen

Van Lanschot 069.93.62.059	291.101	167.612
Van Lanschot 201.09.58.462	347.762	347.322
Van Lanschot 201.09.58.470	129.301	204.134
Van Lanschot 022.66.15.340	-230	252
Van Lanschot beleggingsrekening	3.570	2.918
Rabobank 1636.71.753	4.100	3.028
Kas	<u>1.564</u>	<u>825</u>
	<u>777.168</u>	<u>726.091</u>

Stichting HIER Klimaatbureau te Utrecht

Passiva

Vastgelegd vermogen

Het vermogen van de stichting wordt gevormd door aan de stichting toegekende gelden, projectsubsidies, eventuele participatievergoeding, alsmede andere verkrijgingen.

Het gepresenteerde eigen vermogen heeft als bestemming het realiseren van communicatie-activiteiten en campagnes die:

- kennis en begrip bevorderen in de samenleving met betrekking tot de oorzaken, gevolgen en urgentie van klimaatverandering;
- concrete, structurele, positieve attitude- en/of gedragsverandering bevorderen die bijdraagt aan de oplossing van het klimaatprobleem;
- het bevorderen van de zichtbaarheid, beschikbaarheid en aantrekkelijkheid van hiervoor geschikte producten en diensten alsmede de promotie daarvan.

Bestemmingsreserves

	31-12-2017	31-12-2016
<i>(in euro's)</i>		
Bestemmingsreserve programmering	408.965	383.530
Bestemmingsreserve continuïteit	350.000	350.000
	<u>758.965</u>	<u>733.530</u>

Schulden op korte termijn

Crediteuren	100.863	94.759
Vennootschapsbelasting	34.132	0
Omzetbelasting	49.709	64.055
Loonheffing	23.331	42.739
Vooruit ontvangen	84.363	77.278
Nog te betalen kosten	173.714	155.886
	<u>466.112</u>	<u>434.717</u>

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2017

Baten

Aandeel acties derden

2017 2016

(in euro's)

Bijdragen deelnemende organisaties	362.534	245.799
	<u>362.534</u>	<u>245.799</u>

Bijdragen deelnemende organisaties

Klimaatstraatfeest 8	0	39.606
----------------------	---	--------

Klimaatstraatfeest 9	70.921	48.279
----------------------	--------	--------

Klimaatstraatfeest 10	52.652	0
-----------------------	--------	---

HIER Verwarmt/Wijken zonder aardgas	112.667	76.514
-------------------------------------	---------	--------

COOX	99.496	80.871
------	--------	--------

ClimateComedyNight	23.523	0
--------------------	--------	---

Overige	3.275	529
	<u>362.534</u>	<u>245.799</u>

Subsidies overheden

Rijksdienst voor ondernemend Nederland	72.708	57.334
	<u>72.708</u>	<u>57.334</u>

Subsidie per project

Stemproject Doorontwikkeling en opschalen Aanpak Energiebesparing	47.327	45.562
---	--------	--------

Stemproject Verduurzaming loyaliteitsprogramma's	25.381	11.772
	<u>72.708</u>	<u>57.334</u>

Overige bijdragen en verkopen

Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen	560.000	510.161
--	---------	---------

Hier opgewekt	508.999	415.336
---------------	---------	---------

Endorsement / partnership	12.473	108.200
	<u>1.081.472</u>	<u>1.033.697</u>

Financiële baten en lasten

Rente bank	378	1.756
------------	-----	-------

Dividenduitkeringen	2.648	1.256
---------------------	-------	-------

Koersresultaat effecten	-14.732	15.637
-------------------------	---------	--------

Kosten effecten	-4.578	-4.467
	<u>-16.284</u>	<u>14.182</u>

Stichting HIER Klimaatbureau te Utrecht

Lasten

Lasten uit hoofde van de doelstelling

	2017	2016
<i>(in euro's)</i>		
Klimaatstraatfeest 8	0	19.921
Klimaatstraatfeest 9	40.827	37.281
Klimaatstraatfeest 10	28.208	0
Corporate communicatie	14.512	51.869
COOX	154.024	90.385
HIER opgewekt	24.660	93.310
HIER bespaart/Hier Klimaatbewust	6.771	28.305
HIER Verwarmt/Wijken zonder	44.298	89.683
Stemprojecten	13.118	0
Consumentencampagne	1.640	548
ClimateComedyNight/Klimaatborrel	32.148	30.713
De staat van het klimaat	0	6.280
Overigen	15.096	4.403
	<u>375.302</u>	<u>452.698</u>

Kosten eigen organisatie

Personeel	896.910	869.691
Huisvesting en kantoorkosten	167.983	160.307
	<u>1.064.893</u>	<u>1.029.998</u>

Personeelskosten

Bruto loon	674.734	646.742
Uitzendkrachten	6.211	6.472
Sociale lasten en pensioenkosten	164.726	174.768
Overige personeelskosten	51.239	41.709
	<u>896.910</u>	<u>869.691</u>

Bruto loon

Bruto loon	706.027	706.968
Uitkering	-31.293	-60.226
	<u>674.734</u>	<u>646.742</u>

Huisvesting en kantoorkosten

Huur	47.810	31.127
Overige huisvestingskosten	11.757	13.339
Representatie en relatiegeschenken	2.218	2.206
Administratiekosten	36.041	49.384
Accountantskosten	15.332	13.806
Advieskosten	6.015	6.394
Kantoorbenodigdheden en drukwerk	3.745	3.952
Internet en overige automatiseringskosten	15.847	15.577
Niet aftrekbare BTW	5.163	6.261
Afschrijvingen	7.978	7.340
Overige kantoorkosten	16.077	10.921
	<u>167.983</u>	<u>160.307</u>